

Published on *Eurydice* (<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice>)

Szkolnictwo zawodowe w Polsce jest od szeregu lat poddawane poważnym reformom. W latach 2011-2015 wprowadzono szereg zasadniczych zmian w systemie kształcenia zawodowego, zmierzających do poprawy jego jakości i efektywności oraz lepszego dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy i pracodawców. Te reformy w zasadniczej części zostały utrzymane, jednak ustawy z 14 grudnia 2016 r. oraz nowelizacja Prawa oświatowego z dnia 22 listopada 2018 r. wprowadziły poważne przekształcenia organizacyjne szkół zawodowych (zob. niżej).

W zmodyfikowanej **klasyfikacji zawodów** opis zawodów opiera się na **kwalifikacjach**. Obowiązująca klasyfikacja zawodów dla kształcenia zawodowego zawiera około **200 zawodów** obejmujących **ponad 250 kwalifikacji**. W poszczególnych zawodach wyodrębnia się jedną, dwie lub trzy kwalifikacje. Ponadto wyróżnia się **5 zawodów artystycznych** bez wyodrębniania kwalifikacji. Uczniowie i słuchacze zdobywają i potwierdzają pojedyncze kwalifikacje w ciągu całego procesu kształcenia (nie tylko na zakończenie nauki w szkole). Egzaminy potwierdzające kwalifikacje w zawodzie można zdawać nie tylko na zakończenie nauki szkolnej, ale również na innych etapach kształcenia lub po zdobyciu określonej kwalifikacji. Po zdaniu egzaminu potwierdzającego daną (jedną) kwalifikację, uczeń otrzymuje świadectwo potwierdzające zdobycie tej kwalifikacji. Natomiast po zdaniu egzaminów potwierdzających wszystkie kwalifikacje wymagane w danym zawodzie (oraz po uzyskaniu odpowiedniego poziomu wykształcenia), uczeń otrzymuje dyplom potwierdzający kwalifikacje w tym zawodzie.

System egzaminów zewnętrznych potwierdzających kwalifikacje zawodowe jest na tyle elastyczny, że umożliwia walidację efektów kształcenia pozaformalnego i nieformalnego. Począwszy od września 2012 r. system egzaminów zewnętrznych stał się otwarty dla osób, które zdobyły wiedzę i umiejętności zawodowe poza systemem szkolnictwa zawodowego.

W dotychczasowym ustroju szkolnym funkcjonowały przede wszystkim **zasadnicze szkoły zawodowe** o 3-letnim programie kształcenia, a także **4-letnie technika**. Absolwent dotychczasowego gimnazjum mógł kontynuować naukę w każdej z tych szkół, dzięki czemu uzyskiwał kwalifikacje w określonych zawodach zdefiniowanych dla potrzeb rynku pracy, przy czym ukończenie technikum dodatkowo umożliwiało mu przystąpienie do egzaminu dojrzałości i kontynuację nauki m.in. w ramach instytucji szkolnictwa wyższego. Po ukończeniu zasadniczej szkoły zawodowej mógł on jedynie podjąć dalszą naukę w klasie II liceum ogólnokształcącego.

Aktualnie realizowana reforma ustroju szkolnego doprowadziła do powstania, w miejsce dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych, **szkół branżowych I stopnia** o 3-letnim cyklu kształcenia. **Absolwent szkoły branżowej I stopnia** uzyskuje po zdaniu egzaminu zawodowego dyplom zawodowy, potwierdzający kwalifikacje w określonych zawodach zdefiniowanych dla potrzeb rynku pracy. W przypadku podjęcia dalszego kształcenia może kontynuować naukę:

- od 1 września 2020 r. w **szkole branżowej II stopnia** kształcącej w zawodzie, w którym wyodrębniono kwalifikację wspólną dla zawodu nauczanego w branżowej szkole I i II stopnia;

- **w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych** począwszy od klasy II.

Oznacza to poszerzenie ścieżek edukacyjnych dla absolwentów szkół zawodowych w nowym ustroju szkolnym.

Zreformowany, polski system kształcenia zawodowego obejmuje również inne instytucje, wzbogacające możliwości uzyskiwania kwalifikacji zawodowych, a zwłaszcza:

- możliwość łączenia szkół zawodowych w **centra kształcenia zawodowego i ustawicznego** w celu urozmaicenia oferty kształcenia i zwiększenia możliwości współpracy z pracodawcami;
- **kwalifikacyjne kursy zawodowe** dla dorosłych – pozaszkolne formy kształcenia, umożliwiające podchodzenie do egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie.

Powyższe zmiany mają uprościć proces kształcenia, umożliwić nabywanie wybranych kwalifikacji oraz ułatwić zdobywanie nowych zawodów.

Aktualizowane informacje na temat reformy polskiego systemu kształcenia zawodowego, zob. również [„Polska: Narodowa reforma szkolnictwa”](#) [1].

Typy szkół

W polskim systemie kształcenia zawodowego funkcjonują następujące typy zawodowych średnich szkół zawodowych dla młodzieży:

- **trzyletnie branżowe szkoły I stopnia** (dla uczniów w wieku 15-18 lat), które od dnia 1 września 2017 r. zastępują **trzyletnie zasadnicze szkoły zawodowe**; ukończenie szkoły branżowej I stopnia umożliwia uzyskanie dyplomu zawodowego po zdaniu egzaminu zawodowego, a także dalsze kształcenie w szkole branżowej II stopnia (zob. wyżej) lub liceum ogólnokształcącego dla dorosłych począwszy od klasy drugiej;
- **dwuletnie branżowe szkoły II stopnia (dla uczniów w wieku 19-20 lat), tworzone od dnia 1 września 2020 r.** —umożliwiają uzyskanie dyplomu zawodowego w zawodzie nauczanym na poziomie technika, w którym wyodrębniono kwalifikację wspólną dla zawodu nauczanego w branżowej szkole I i II stopnia, po zdaniu egzaminu zawodowego w danym zawodzie, oraz uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego;
- **pięcioletnie technika** w nowym ustroju szkolnym (dla uczniów w wieku 15-20 lat), których ukończenie umożliwia uzyskanie nie tylko dyplomu zawodowego po zdaniu egzaminu zawodowego, potwierdzającego kwalifikacje wyodrębnione w danym zawodzie, lecz również świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego; ostatnia rekrutacja do klas pierwszych czteroletnich techników – według dotychczasowego systemu szkolnego – dla absolwentów dawnych gimnazjów została przeprowadzona na rok szkolny 2019/2020, od roku szkolnego 2020/2021 ulega likwidacji kształcenie w klasach pierwszych tych techników, zaś w latach następnych – kształcenie w kolejnych klasach technikum czteroletniego,
- **trzyletnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy** dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa potwierdzającego przysposobienie do pracy (patrz: [Wsparcie pedagogiczne i poradnictwo](#) [2]).

Dostępność szkół

Ponadpodstawowe szkoły zawodowe znajdują się przede wszystkim w miastach. Wśród szkół zawodowych funkcjonujących na terenach wiejskich przeważają szkoły rolnicze.

W roku szkolnym 2018/2019 funkcjonowało 1 879 techników (w tym 36 specjalnych), w których kształciło się 505,6 tys. uczniów. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym, liczba techników zmalała o niecały 1%, jednak ogólna liczba uczniów nieznacznie wzrosła. W tym samym okresie działalność prowadziło 1 578 szkół branżowych I stopnia (w tym 366 specjalnych), co oznacza wzrost ich liczby aż o 74 (niecałe 5%) w stosunku do roku poprzedniego.

Warunki przyjmowania i wybór szkoły

Patrz [Organizacja ogólnokształcącego szkolnictwa średniego II stopnia](#). [3]

Podział uczniów na grupy - kryterium wieku

Do zawodowych szkół średnich dla młodzieży przed reformą uczęszczali uczniowie w wieku 16-19/20 lat. Reforma szkolna na poziomie szkolnictwa podstawowego - w związku z likwidacją gimnazjów z dniem 31 sierpnia 2019 r. - prowadzi do obniżenia wieku osób przyjmowanych do tych średnich szkół zawodowych do 15 lat, czemu towarzyszy wydłużenie kształcenia w technikach z czterech do pięciu lat (docelowy wiek uczniów 15-20 lat).

Podstawową jednostką organizacyjną polskiej szkoły zawodowej jest **oddział**, grupujący (z założenia) uczniów w tym samym wieku, którzy wspólnie realizują pod kierunkiem nauczycieli ten sam program nauczania. Wszystkie oddziały na tym samym poziomie kształcenia określa się w przepisach prawa mianem **klas**, które oznacza się cyframi rzymskimi (w pięcioletnim technikum - od I do V; w szkole branżowej I stopnia - od I do III).

Podstawowym kryterium podziału uczniów na klasy jest **wiek** oraz ewentualnie **uzyskanie przez ucznia promocji** do klasy programowo wyższej. Każdym oddziałem opiekuje się **nauczyciel wychowawca**. Z reguły ta funkcja jest powierzana nauczycielom na cały czas nauki w szkole.

Minimalna i maksymalna liczba uczniów w jednym oddziale generalnie nie jest określona prawnie; istnieją wyjątki od tej reguły, np. liczba uczniów w oddziale szkoły zasadniczej integracyjnej oraz w oddziale integracyjnym w szkole zasadniczej ogólnodostępnej wynosi od 15 do 20, w tym od 3 do 5 uczniów niepełnosprawnych.

W przypadku bardziej licznych oddziałów zasadniczych szkół zawodowych, na niektórych zajęciach (m.in. z technologii informacyjnej oraz języków obcych) obowiązuje podział na grupy.

W szkolnictwie średnim II stopnia nie ma podziału na cykle.

Organizacja roku szkolnego

Patrz [Organizacja ogólnokształcącego szkolnictwa średniego II stopnia](#). [4]

Dzienny i tygodniowy wymiar zajęć

W **technikach** tygodniowy obowiązkowy wymiar zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą wynosi 31-35 godzin (w oddziale dwujęzycznym 33-36 godzin), w szkołach branżowych I stopnia - 29-32 godziny, a w klasach zasadniczych szkół zawodowych prowadzonych w szkołach branżowych I stopnia - 27-30 godzin. Do podanych wielkości należy dodać godziny religii lub etyki (nieobowiązkowe - do wyboru przez uczniów) oraz godziny będące w dyspozycji dyrektora szkoły.

Lekcje zaczynają się przeważnie o godz. 8.00 i kończą ok. godz. 14.00-15.00, jeśli szkoła pracuje na

jedną zmianę (kończą się później, jeśli szkoła pracuje na dwie zmiany). Każda lekcja trwa 45 minut. Przerwy uważa się za wystarczające, jeśli trwają co najmniej 5 minut, ale nie dłużej niż 25 minut. Czas pracy szkoły zależy także od wielkości budynku szkolnego oraz liczby sal lekcyjnych i pomieszczeń do zajęć pozalekcyjnych. Uczniowie szkół średnich uczęszczają do szkoły przez 5 dni w tygodniu (od poniedziałku do piątku), chociaż w uzasadnionych wypadkach istnieją możliwości wydłużenia nauki do 6 dni w tygodniu w poszczególnych szkołach.

DID YOU FIND WHAT YOU WERE LOOKING FOR?

YES

NO

Contact *

Message *

Leave this field blank

Source URL:

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-vocational-upper-secondary-education-35_pl

Links

[1] https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/national-reforms-school-education-50_en

[2] https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Polska:Wsparcie_pedagogiczne_i_poradnictwo

[3] https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-general-upper-secondary-education-41_pl

[4] https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-vocational-upper-secondary-education-35_pl#Organizacja_roku_szkolnego